

ไผ่เป็นพืชที่มีลำต้นตรง ยึดหยุ่น แข็งแรง เรียบสม่ำเสมอ น้ำหนักเบา มีขนาด ความยาว ความหนาของลำต้นที่หลากหลาย บวกกับราคาถูก หาซื้อได้ง่าย ที่สำคัญเมื่อนำไปใช้แล้วสามารถปลูกทดแทนหรือฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็ว จึงนิยมนำมาใช้ประโยชน์ในหลากหลายรูปแบบ

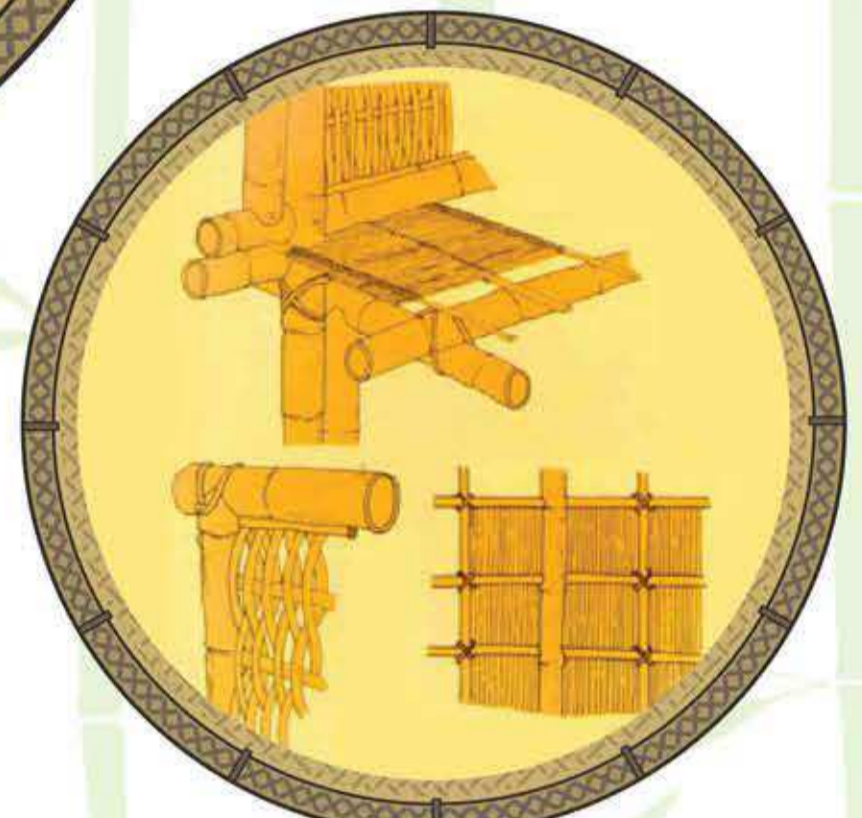
สร้างไผ่ด้วย

บ้านเรือนเครื่องผูก

ที่พักอาศัย

คนไทยในสมัยโบราณนิยมสร้างที่พักอาศัยแบบบ้านเรือนเครื่องผูก เนื่องจากก่อสร้างต่อเติมง่าย รวดเร็ว ซ่อมแซมรักษาได้ อากาศถ่ายเทสะดวก สร้างจากการนำลำไผ่ขนาดใหญ่มาทำเป็นเสาและโครงหลังคา ฝาเรือนทำจากกระบอกไม้ไผ่ผ่าซีก สานเป็นแผง พื้นเรือนปูด้วยกระบอกไม้ไผ่ที่นำมาทาบข้อให้แตก แล้วแผ่ออกตามความยาวได้เป็นแผ่นกระดาน เรียกว่า “ฟาก” ทำการยึดวัสดุโดยผูกด้วยตอกไม้ไผ่ หวาย และเถาว์วัลย์ แทนการยึดด้วยตะปู

โครงสร้างการผูกเรือน

เครื่องใช้สอย

จากการขุดค้นทางประวัติศาสตร์ ทำให้ทราบว่าเมื่อ 3,000 ปีก่อน มีการนำไม้ไผ่มาจักสานเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และในปัจจุบัน ยังคงมีการนำไม้ไผ่ใช้ทำเครื่องมือเครื่องใช้หลายชนิด เช่น

เครื่องจักสานโบราณที่ขุดค้นพบ บริเวณช่องเขาประดู่มา จังหวัดลำปาง

กระจาด

ชะลอม

เครื่องจักสานที่ใช้เป็นภาชนะ

กระจับปี่

กระจัง

เครื่องจักสานที่ใช้ในการบริโภค

กระจู

กระจุง

เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องตวง

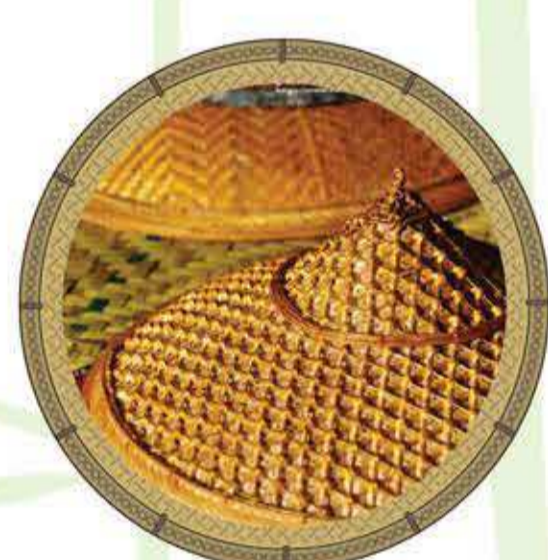
เสื่อลำแพน

เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องเรือน และเครื่องปูลาด

งอบ

กูปโต

เครื่องจักสานที่ใช้ป้องกันแดดฝน

ก่องข้าวขวัญ

ช้ำ

เครื่องจักสานที่ใช้เกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณี และศาสนา

โคมไฟ

เก้าอี้ไม้ไผ่

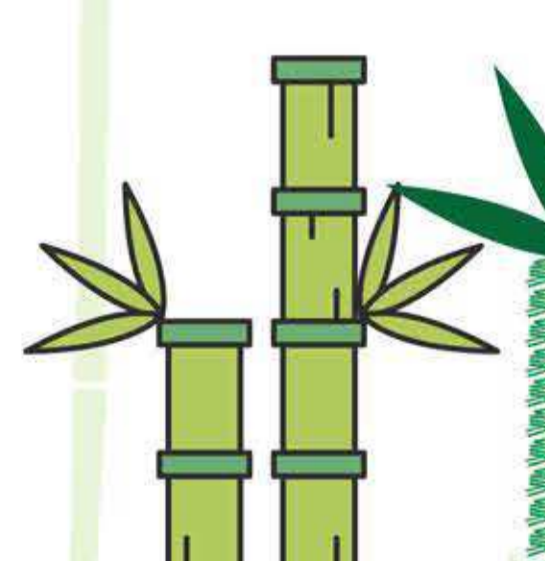

ตู้ไม้ไผ่

กรอบรูป

เฟอร์นิเจอร์ใช้สอยภายในบ้าน

ตกแต่ง

ไผ่มีหลายสายพันธุ์ทั้งที่เกิดตามธรรมชาติ และผ่านการปรับปรุงสายพันธุ์ เพื่อให้มีสีสันของลำต้นและใบไผ่ที่หลากหลาย สวยงาม นิยมนำมาปลูกประดับสวนกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ให้ความแข็งแรง แต่ไม่แข็งกระด้าง

ไผ่เลี้ยงและไผ่รงก มีลำต้นชะลูดตรง เป็นกอแน่น ขนาดไม่ใหญ่มาก นิยมปลูกเป็นแนวรั้วหรือทำแนวกันลมได้ดี

ไผ่ทอง ลำไผ่มีสีเหลืองทองล้วน แต่บางครั้งอาจมีแถบสีเขียวแคบ ๆ ตามความยาวปล้อง

ไผ่เหลือง ลำไผ่มีสีเหลืองสลับแถบสีเขียวตามความยาวปล้อง

ไผ่ดำและไผ่ดำอินโดนีเซีย ลำไผ่มีสีดำหรือสีม่วงเข้ม

ไผ่น้ำเต้า ที่บริเวณด้านล่างของปล้องพองออกเป็นรูปคล้ายน้ำเต้า

เรียบเรียงข้อมูลจาก

- เอกสาร “ไผ่กับวิถีชีวิตคนไทย : องค์ความรู้ และรูปแบบการจัดการของท้องถิ่น” ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งชาติภาคเอเชียแปซิฟิก (ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า)
- หนังสือ “Bamboo of Thailand (ไผ่ในเมืองไทย)” ศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นิตยสารออนไลน์ “เครื่องจักสานในประเทศไทย” พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นิตยสาร “ไผ่พาเพลิน”
59-04 / No. 05

ผลิตโดย
โครงการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK park) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)